

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра історії філософії

Затверджено
на засіданні кафедри історії філософії
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від «29» серпня 2023 року)

Завідувач кафедри А. Й. Дахній

Силабус з навчальної дисципліни
«Сучасна філософія та методологія науки»,
що викладається в межах ОПП другого (магістерського)
рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 033 «Філософія»

СИЛАБУС КУРСУ
«Сучасна філософія та методологія науки»
2023–2024 навчальний рік

Назва курсу	Сучасна філософія та методологія науки
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра історії філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 – Гуманітарні науки; 033 – Філософія
Викладач (-і)	Терещенко Валерій Павлович, старший викладач кафедри історії філософії
Контактна інформація викладача (-ів)	Valeriy.Tereshchenko@lnu.edu.ua тел. (032)-239-41-50 (кафедра історії філософії)
Консультації по курсу відбуваються	Щочетверга очні консультації 15.00–16.00 год. (вул. Університетська, 1, ауд. 303. Онлайн консультації (за попередньою домовленістю)
Інформація про курс	«Сучасна філософія та методологія науки» є нормативною навчальною дисципліною і складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 033 – Філософія. Діагностують студентів поточним (впродовж семестру) і підсумковим (екзамен) контролем і оцінюють у 100 балів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна має на меті здобуття студентами знань, вмінь та навичок для аналізу сучасних тенденцій розвитку філософії науки, становлення та розвитку нових методологічних парадигм в умовах розвитку сучасного наукового знання їх зв'язку з культурно-історичними умовами функціонування сучасної цивілізації
Мета та цілі курсу	<i>Метою</i> навчальної дисципліни «Сучасна філософія та методологія науки» є розглянути феномен сучасної науки та особливості науково-пізнавальної діяльності в умовах глобалізації. Запропонувати студенту до вивчення та осмислення основні тенденції та проблеми сучасної філософії науки, сутність сучасної глобальної наукової революції і становлення постнекласичного типу раціональності, традиційні філософські проблеми в перспективі сучасної науки і філософії науки. «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору. <i>Цілі</i> курсу запропонувати студенту до вивчення та осмислення основні тенденції та проблеми сучасної філософії науки, сутність сучасної глобальної наукової революції і становлення постнекласичного типу раціональності, традиційні філософські проблеми в перспективі сучасної науки і філософії науки.

**Література для вивчення
дисципліни**

Основна

1. Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO / за наук. ред. В. П. Мельника та А. С. Синиці. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017.
2. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus, Філософські дослідження. – Київ: Основи, 1995.
3. Гадамер Г.-Г. Різноманітність мов і розуміння світу // Герменевтика і поетика / Вибрані твори. – Київ: Юніверс, 2001.
4. Дільтей В. Виникнення герменевтики // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія: Навч. посібник. – Київ: Ваклер, 1996.
5. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І., Чуйко В. Л. [та ін.]. Філософія науки : підручник. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf>.
6. Кун Т. Структура наукових революцій. – Київ: Port-Royal, 2001.
7. Мельник В. П. Філософія науки і техніки: методологічно-світоглядний аналіз. – Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2010.
8. Новітня філософія науки (Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В.). – Київ: Логос, 2009.
9. Попович М. Раціональність і виміри людського буття. Київ: Сфера, 1997.
10. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. – Київ: Основи, 1994.
11. Поппер К. Злиденність історизму. – Київ: Абрис, 1994.
12. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки. – Київ: Основи, 1998.
13. Семенюк Е. П., Мельник В. П. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017.
14. Філософія сучасної науки і техніки: підручник / Е. П. Семенюк, В. П. Мельник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. URL: <https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>.
15. Чуйко В. Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки. – Київ: Центр практичної філософії, 2000.
16. Baberousse A. The philosophy of Science: A Companion. – New York: Oxford University Press, 2018.
17. Heidemann D. H., Motz O. Philosophy of science. Berlin: de Gruyter 2017.
18. Rickles D. What is Philosophy of Science? – Medford, Massachusetts: Polity Press, 2020.
19. Rosenberg A., McIntyre L. C. Philosophy of Science: A Contemporary Introduction. New York: Routledge, 2020.
20. Van Fraassen B. C. The scientific image. Oxford: Clarendon Press, 2011.

Допоміжна

1. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. – Київ: Юніверс, 2000. Т. 1–2.
2. Гелд Д., Мак-Грю Е. Глобалізація / антиглобалізація. – Київ: К. І. С., 2004.
3. Гіденс. Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. – Київ: Альтерпрес, 2004.
4. Гірц К. Інтерпретація культур / пер. з англ. – Київ: Дух і Літера, 2001.
5. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення

	<p>методологічної культури. – Київ: ЗАТ ВІПОЛ, 2000.</p> <p>6. Мельник В. П. Евристичний потенціал конструктивізму як методологічного принципу філософії науки // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. – 2021. – Вип. 36. – С. 9–19.</p> <p>7. Мельник В. П., Синиця А. С. Філософія // Наука західного регіону України (1990–2010). – Львів: ПАІС, 2011. – С. 458–466.</p> <p>8. Мельник В. П. Філософські аспекти людиновимірності науково-технічного прогресу // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. – 2020. – Вип. 28. – С. 9–17.</p> <p>9. Мельник В. Цивілізаційні запити та феномен науки. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 480 с.</p> <p>10. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. – 607 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_2033_56166122.pdf.</p> <p>11. Патнем Г. Розум, істина й історія. К.: Альтернативи, 2003.</p> <p>12. Тоффлер Е. Третя хвиля / пер. з англ. А. Євса. – Київ: Вид. дім «Всесвіт», 2000.</p> <p>13. Франкел Б. Постіндустріальні утопісти. – Київ: Ніка-Центр, 2005.</p> <p>14. Фуко М. Археологія знання / пер. з фр. – Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003.</p> <p>15. Foucault M. The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences. London: Routledge, 2018.</p> <p>16. Putnam H. Realism with a Human Face. Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 2010.</p> <p>17. Quine W. V. O. Word and Object. – Cambridge, Mass.: MIT Press, 2010.</p> <p>18. Webster F. Theories of the Information Society. Vancouver, B. C.: Langara College, 2018.</p> <p>19. Searle J. R. Making the Social World: The Structure of Human Civilization. Oxford: Oxford University Press, 2015.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кафедра філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua 2. Українське синергетичне товариство. URL: http://www.synergetics.org.ua 3. Філософська енциклопедія Станфордського університету. URL: http://plato.stanford.edu. (Англійською мовою) 4. Філософська інтернет-енциклопедія. (Англійською мовою). URL: http://www.utm.edu/research/iep/.
Тривалість курсу	4 кредити, 120 год.
Обсяг курсу	32 аудиторних години. З них: 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять, 88 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення курсу студент повинен: ЗНАТИ: Основні тенденції розвитку сучасної науки, філософські засади і методологічні норми постнекласичної науки, нові проблеми в сучасній філософії науки, міждисциплінарний характер та технологічно-орієнтований характер сучасної науки.

	УМІТИ: Здійснювати філософський аналіз проблем сучасної науки, традиційних філософських проблем і проблем філософії науки в сучасному контексті міждисциплінарної науки, визначати філософсько-світоглядний потенціал новітніх наукових досягнень та особливостей сучасного методологічного інструментарію.																										
Формат курсу	Змішаний (лекції – онлайн, семінари – офлайн)																										
Теми	Подано нижче у табличній формі схема курсу «Сучасна філософія та методологія науки»																										
Підсумковий контроль, форма	Екзамен																										
Пререквізити	Нормативна навчальна дисципліна «Сучасна філософія і методологія науки» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності «Філософія», пов'язується з такими дисциплінами, як «Логіка», «Історія науки і техніки», «Філософія науки», «Філософія», «Феноменологія» тощо.																										
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Проблемно-пошукові. Техніки опрацювання дискусійних питань. Метод проектів і їх презентацій. Метод усного опитування.																										
Необхідні обладнання	Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі Інтернет.																										
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Критерії оцінювання за курсом «Сучасна філософія та методологія науки»: Загалом – 100 балів, з них: 50 балів за поточну успішність, 50 балів за екзамен. Академічна доброчесність: жодні форми порушення академічної доброчесності неприйнятні.</p> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th rowspan="2"><i>Оцінка ECTS</i></th> <th rowspan="2"><i>Оцінка в балах</i></th> <th colspan="2"><i>За національною шкалою</i></th> <th rowspan="2"><i>Залік</i></th> </tr> <tr> <th colspan="2"><i>Оцінка</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A</td> <td>90 – 100</td> <td>5</td> <td><i>Відмінно</i></td> <td rowspan="5" style="text-align: center; vertical-align: middle;"><i>Зараховано</i></td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>81-89</td> <td rowspan="2">4</td> <td><i>Дуже добре</i></td> </tr> <tr> <td>C</td> <td>71-80</td> <td><i>Добре</i></td> </tr> <tr> <td>D</td> <td>61-70</td> <td rowspan="2">3</td> <td><i>Задовільно</i></td> </tr> <tr> <td>E</td> <td>51-60</td> <td><i>Достатньо</i></td> </tr> </tbody> </table>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка в балах</i>	<i>За національною шкалою</i>		<i>Залік</i>	<i>Оцінка</i>		A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>	C	71-80	<i>Добре</i>	D	61-70	3	<i>Задовільно</i>	E	51-60	<i>Достатньо</i>
<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка в балах</i>			<i>За національною шкалою</i>			<i>Залік</i>																				
		<i>Оцінка</i>																									
A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>																							
B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>																								
C	71-80		<i>Добре</i>																								
D	61-70	3	<i>Задовільно</i>																								
E	51-60		<i>Достатньо</i>																								
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.																										

ДОДАТОК 1
Схема курсу «Сучасна філософія та методологія науки»

Тижд., год.	Вид заняття	Тема, план	Література	Самостійна робота, год.
1 тижд., 2 год.	лекція	Тема 1. Понятійна структура і методологія науки 1. Поняття знання та наукового факту. 2. Теоретичний та емпіричний рівні наукового знання, раціональне та чуттєве в науковому пізнанні. 3. Взаємозв'язок різних рівнів наукового пізнання. Форми і методи наукового пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. 4. Поняття істини. Співвідношення знання і віри. Етичні проблеми науки.	1. Семенюк Е. П., Мельник В. П. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів, 2017. – С. 45–69. 2. Самардак М. М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – К.: ПАРАПАН, 2011. – С. 19–26. 3. Чуйко В. Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки. – Київ: Центр практичної філософії, 2000. – 252 с. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Chujko/index.html .	1. Квайн В. Дві догми емпіризму // Sententia. 2015. №2. С. 9–26. <i>3 год.</i>
2 тижд., 2 год.	лекція	Тема 2. Типи наукової раціональності. Глобальні наукові революції 1. Поняття раціональності. 2. Криза класичного раціоналізму: симптоми кризи та пошуки виходу з неї. 3. Методологія некласичної науки: поняття простору і часу, причинності та випадковості. 4. Постнекласична наука та глобальні наукові революції.	1. Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка. Методологічний аналіз. – Львів, 2010. – С. 21–44. 2. Петрушенко В.Л. Філософія знання. – Київ: Кондор, 2005. 3. Філософія науки / За ред. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І., Чуйко В.А. та ін. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. – 255с. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf . 4. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. – Київ: Сфера, 1997.	1. Quine W. V. O. Word and Object. – Cambridge, Mass.: MIT Press, 2010. P. 73–112. <i>6 год.</i>
3 тижд., 2 год.	семінар	Понятійна структура та методологія науки 1. Методи наукового пізнання. 2. Форми наукового пізнання (науковий	1. Семенюк Е. П., Мельник В. П. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів, 2017. – С. 45–69. 2. Самардак М.М. Філософія науки:	1. Feyerabend P. Problems of Empiricism // Beyond the Edge of Certainty: Essays in

		факт, проблема, гіпотеза, теорія, метод). 3. Стили наукового мислення. 4. Наукова картина світу.	напрями, теми, концепції. – К.: ПАРАПАН, 2011. – С. 19–26. 3. Чуйко В.Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки. – Київ: Центр практичної філософії, 2000. – 252 с. (http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Chujko/index.html).	Contemporary Science and Philosophy / R. G. Colodny (ed.). – New Jersey: Prentice-Hall, 1965. P. 145–260. <i>11 год.</i>
4 тижд., 2 год.	семінар	Типи наукової раціональності. Глобальні наукові революції 1. Наука і становлення культури техногенної цивілізації. 2. Поняття раціональності. 3. Криза класичного раціоналізму: симптоми кризита можливості альтернативи. 4. Поняття неklasичної науки та особливості її методології. 5. Наукові революції. Глобальні наукові революції як зміна типу раціональності. 6. Традиції та новації в розвитку науки.	1. Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка. Методологічний аналіз. – Львів, 2010. – С. 21–44. 2. Петрушенко В.Л. Філософія знання. – Київ: Кондор, 2005. 3. Філософія науки / За ред. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І., Чуйко В.А. та ін. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. – 255с. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf . 4. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. – Київ: Сфера, 1997.	1. Флек Л. Як постає та розвивається науковий факт. Вступ до вчення про мисленнєвий стиль і мисленнєвий колектив / пер. з нім. С. Пташник. – Чернівці: Книги – XXI, 2019. – 216 с. <i>9 год.</i>
5 тижд., 2 год.	семінар	Тематичний аналіз науки Джеральда Холтона 1. «Тема» як регулятивно-методологічний принцип наукового пізнання в концепції Дж. Холтона. 2. Відношення «теми» до емпіричного спостереження евристичної настанови. 3. Особливості тематичного аналізу історії науки. 4. «Тема» як культурний базис єдності гуманітарних та природничих наук.	1. Holton G. J. Thematic Origins of Scientific Thought: Kepler to Einstein Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1974. P. 31–52. 2. Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011.	Поппер К. Логіка наукового відкриття. Огляд деяких фундаментальних проблем / пер. з англ. під кер. О.Є. Оліфер. <i>Актуальні проблеми духовності.</i> 2021. Вип. 22. С. 170–192. <i>3 год.</i>

6 тижд., 2 год.	семінар	<p>Філософська концепція Ларрі Лаудена (проект натуралізації філософії науки)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття консенсусу та диссенсусу в науці та проблема неспівмірності теорій. 2. Структура наукових дебатів та модель формування консенсусу (обґрунтування): актуальний і методологічний консенсус. 3. Сіткова модель обґрунтування та механізм оцінки цінностей. 4. Сутність наукової раціональності та критерії прогресу науки. 5. Проект натуралізації філософії науки. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laudan L. Science and Values: The Aims of Science and Their Role in Scientific Debate. Berkeley: University of California Press, 1984. P. 103–137. 2. Добронравова І.С., Білоус Г.М., Комар О.В. Новітня західна філософія науки. – К., 2008. С.17–29. 3. Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011. 	<p>1. Feyerabend P. K. How to be a good empiricist. A plea for tolerance in matters epistemological. In P. K. Feyerabend. Knowledge, science and relativism. Philosophical papers, Vol. 3 / J. Preston (ed.). – Cambridge: Cambridge University Press, 1999. P. 78–103.</p> <p style="text-align: right;">5 год.</p>
7 тижд., 2 год.	семінар	<p>Методологічна концепція Хіларі Патнем (реалізм з людським обличчям)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема істини: критика класичного трактування істини та трактування істини як раціональної прийнятності суджень. 2. Критика концепції неспівмірності теорій (Т.Кун, П.Фейєрабанд). 3. Поняття «некритеріальної раціональності». 4. Історико-культурна обумовленість раціональності. 5. Плюралістичність істини. 6. «Новий реалізм» та філософія мови (Г. Патнем, С. Кріпке). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Патнем Г. Дві концепції раціональності // Патнем Гіларі Розум, істина й історія К., 2003. С. 114–137. 2. Патнем Г. Вплив науки на сучасні концепції раціональності // Патнем Гіларі Розум, істина й історія К., 2003. – С. 184–209. 3. Добронравова І. С., Білоус Г.М., Комар О. В. Новітня західна філософія науки. – К.: ПАРАПАН, 2008. – С. 29–46. 	<p>Патнем Г. Факт і цінність // Патнем Гіларі Розум, істина й історія К., 2003. С. 138–159.</p> <p style="text-align: right;">3 год.</p>
8 тижд., 2 год.	семінар	<p>Концепція науки та механізмів її розвитку в «новому раціоналізмі»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція історичності науки як історія раціоналізму та «новий раціоналізм». 2. Співвідношення теорії та емпірії, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011. 	<p>Agassi J. The Logic of Scientific Inquiry // Synthese. 1974. Vol. 26, No. 3/4: From Epistemology to Methodology. P. 498–</p>

		сутність вимірювання та експерименту. 3. «Штучна реальність» та «технічний матеріалізм». 4. Поняття об'єктивної реальності. 5. Проблема інновацій та наступності в розвитку науки (М. Полані, Ст. Тулмін). 6. Інновації та система норм та ідеалів (Ст. Тулмін).		514. <i>4 год.</i>
9 тижд., 2 год.	семінар	Наука в соціально-етичному вимірі: Еwandера Агассі та Мішеля Полані 1. Е. Агассі: наука, суспільство та автономія вченого. 2. Три концепції розвитку наукового знання. 3. М. Полані: концепція особистісного знання. 4. «Явне» і «неявне» знання.	1. Максюта М. Є. Філософія науки. – Київ, 2004.	Laudan L. Problems, truth, and consistency // Studies in History and Philosophy of Science Part A. 1982. Vol. 13, No. 1. P. 73–80. <i>5 год.</i>
10 тижд., 2 год.	семінар	Фінберг Е. Десять парадоксів техніки	1. Фінберг Е. Десять парадоксів техніки / пер. з англ. І. Грабовського та А. Синиці // Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO / за наук. ред В. П. Мельника та А. С. Синиці. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. С. 258–281.	Feenberg A. Critical Theory of Technology: An Overview // Tailoring Biotechnologies. 2005. Vol. 1, No. 1. P. 47–64. <i>5 год.</i>
11 тижд., 2 год.	семінар	Проблема редукціонізму: можливості та межі. Ідеали науковості 1. Редукціонізм як проблема методології наукового пізнання: аргументи за і проти. 2. Редукціонізм як тенденція до єдності науки в її багатоманітності. Наукова картина світу. 3. Редукціонізм та антиредукціонізм. 4. Класичний ідеал науковості. В пошуках ідеалів науковості: антифундаменталізація, плюралізація,	1. Семенюк Е. П., Мельник В. П. Сучасна філософія науки і техніки. Вид. 3. – Львів, 2017. – С. 229–253. 2. Чуйко В. Л. Рефлексія основоположень філософії науки. – Київ: Центр практичної філософії, 2000.	Feyerabend P. Against Method: Outline of an Anarchistic Theory of Knowledge. London, 1975. P. 9–53. <i>5 год.</i>

		екстерналізація. 5. Проблема істини в філософії науки.		
12тижд., 2 год.	семінар	Новітні методології: комп'ютеризація, системний підхід, синергетика 1. Головні характеристики сучасної постнекласичної науки. 2. Комп'ютеризація науки: її проблеми та наслідки. 3. Системність і синергетика – нові парадигми методології науки. 4. Лінійний та нелінійний стилі мислення. 5. Антропологічні виміри наукового пізнання: ціннісні чинники та проблеми об'єктивності знання.	1. Чуйко В. Л. Рефлексія основоположнь філософії науки. – Київ: Центр практичної філософії, 2000. 2. Лук'яновець В. С., Кравченко О. В., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури. – Київ, 2000. 3. Самардак М. М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011.	Putnam H. Philosophers and Human Understanding // H. Putnam. Realism and Reason. Cambridge: Cambridge University Press, 1983. P. 184–204. <i>3 год.</i>
13 тижд., 2 год.	семінар	Соціально-гуманітарні науки та філософія як типизнання і пізнавальної діяльності 1. Особливості соціогуманітарного пізнання. 2. Специфіка філософсько-методологічного аналізу тексту як основи гуманітарного знання. 3. Герменевтика як філософське вчення про буття. 4. Мішель Фуко: «гра істини» і «влада – знання». 5. Філософія як тип знання. 6. Методи філософування. 7. Інтерпретація як метод та проблема істинності філософського знання.	1. Загороднюк В. П. Антропологічні та соціокультурні виміри наукового пізнання // Філософія: Світ людини. – Київ, 2003. 2. Самардак М. М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011. 3. Мельник В. П. Філософія. Наука. Техніка. Методологічний аналіз. – Львів, 2010. – С. 504–531.	Toulmin S. Return to Reason. – Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2003. P. 1–82. <i>5 год.</i>

14 тижд., 2 год.	лекція	<p align="center">Тема 3. Філософія науки в дослідженнях українських філософів</p> <p>1. Добронравова І. С. (синергетика і становлення нелінійного мислення). 2. Кримський С. Б. Зміна педологічної свідомості сучасної науки. 3. Цехмістро І. Голістична філософія науки.</p>	<p>1. Добронравова І. С. Нелінійне мислення // Філософська і соціологічна думка. – Київ, 1991. – № 6. – С. 47–60. 2. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. – К., 2003. – С. 169–180. 3. Цехмістро І.З. Голістична філософія науки. – Харків, 2003. – С. 10–35, 265–270. 4. Чуйко В.Л. Чотири методології філософської науки: особливості та сфери застосування // Філософська думка. – Київ, 2000. – № 1. 5. Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011.</p>	
15 тижд., 2 год.	семінар	Кримський С. Рациональність чи критика «нечистого розуму»	1. Кримський С. Рациональність чи критика «нечистого розуму» // Кримський С. Б. Під сигнатурою Софії. Київ, 2008. С. 124–139.	Попович М. Рациональність і виміри людського буття. Київ, 1997. 290 с. <i>10 год.</i>
16 тижд., 2 год.	семінар	Кримський С. Наука – «нервова система» цивілізації	Кримський С. Наука – «нервова система» цивілізації // Кримський С. Б. Під сигнатурою Софії К., 2008. – С. 191–211.	1. Мельник В. Цивілізаційні запити та феномен науки. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. С. 78–380. <i>11 год.</i>